

Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen neuvotteluesitys Kouvolan kaupungille koskien pakolaisten vastaanottoa vuonna 2025

8153/00.04.01/2024

Kaupunginhallitus 28.10.2024

Valmistelija: apulaiskaupunginjohtaja Tuukka Forsell, puh. 020 615 9333, tuukka.forsell(at)kouvola.fi

Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella (ELY-keskuksella) on toistaiseksi voimassa oleva sopimus pakolaisten kuntaan osoittamisesta, kotoutumisen edistämisestä ja kustannusten korvaamisesta Kouvolan kaupungin kanssa (Kaupunginhallitus 22.4.2024 §93). Sopimuksen mukaan ELY-keskus tiedustelee vuosittain kunnan mahdollisuutta vastaanottaa pakolaisia ja neuvottelee kuntaan sijoittamisesta kunnan kanssa tapauskohtaisesti. Neuvotteluesitys vuodelle 2025 on tullut 4.10.2024.

Kouvolan väestönkehitys on ollut haastavaa jo huomattavan pitkän ajanjakson ajan. Väestön näkökulmasta kaupunki ei koskaan täysin toipunut 1990-luvun teollisen rakennemuutoksen murroksesta, vaan haastava kehitys on jatkunut tähän päivään asti. Kaupungissa syntyneiden määrä romahti 2010-luvun alun noin 750 – 800 syntyneestä alle 500 syntyneeseen 2020-luvulla. Viimeisen kahden vuoden muutos oli vielä merkittävästi negatiivisempi. Samalla kuolleiden määrä on kasvanut väestön ikääntymisen seurauksena. Lopputuloksena 2020-luvulla kaupungissa kuoli jopa 2,5 henkilöä jokaista syntynyttä kohden.

Jos syntyvyys ei nouse, nykyisen väestöpohjan säilyttäminen vaatii valtavia muuttovoittoja. Tämä vaatimus voimistuu entisestään tulevaisuudessa kuolleiden määrän kasvaessa. Maahanmuuttojen määrä vaihtelee Kouvolassa kohtuullisesti vuosittain, mutta kansainvälinen muuttoliike on ainoa tasaisesti kaupungin väestöpohjaa kasvattava väestönkehityksen osatekijä. 2010-luvulla nopeimmin kasvavat kieliryhmät kaupungissa olivat venäjän, viron ja arabiankieliset. 2020-luvulla rakenne on muuttunut, kasvua on tapahtunut etenkin Intian niemimaan kielissä sekä Itä- ja Kaakkois-Aasian kieliryhmissä, kaupunki on saanut muuttovoittoa etenkin Sri Lankasta, Pakistanista sekä Filippiineiltä muuttavista.

Pakolaiskiintiö

Suomen hallitus vahvistaa vuosittain pakolaiskiintiön, joka vuodelle 2025 on tämänhetkisten tietojen mukaan 500. Suomi valitsee kiintiöpakolaiset pakolaisleireiltä YK:n pakolaisjärjestön UNHCR:n

esityksestä ja tarjoaa näin pysyvää suojelua henkilöille, jotka eivät voi turvautua kotimaansa tai pysyvän asuinmaansa suojeluun.

Suomi on painottanut pakolaiskiintiössä haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien, kuten perheiden sekä vaikeassa asemassa olevien naisten ja lasten valintaa. UNHCR määrittää eniten apua tarvitsevat ja esittää pientä osaa näistä henkilöistä uudelleensijoitettaviksi kiintiöpakolaisia vastaanottaviin maihin. Kaakkois-Suomen osuus Suomen pakolaiskiintiöstä on viime vuosina ollut noin 35-70 henkeä.

Suomen pakolaiskiintiöstä on viime vuosina varattu noin 10 prosenttia (Vuonna 2024 yhteensä 50 henkeä) kiireellistä uudelleensijoitusta tarvitseville henkilöille eli niin kutsutuille hätätapauksille. Eduskunta vahvistaa vuoden 2025 valtakunnallisen kiintiön loppuvuodesta 2024.

ELY-keskuksen ja Kouvolan kaupungin tämänhetkinen sopimus on avoin, eikä sisällä määrällisiä kuntapaikkatavoitteita. Kouvolan kaupunki on tehnyt vuosittain päätöksen Kouvolaan otetusta kiintiöpakolaisten määrästä, mikä on ollut viime vuosina 20 henkilöä vuodessa (sisältäen 5 hätätapausta).

Kotoutumislakia on muutettu 1.3.2023 alkaen siten, että myös tilapäistä suojelua saavat, jotka saavat kotikunnan ja siirtyvät vastaanottojärjestämästä kunnan palvelujen piiriin, sisältyvät kuntaan osoittamisen ja kuntakorvausten piiriin. Valtaosa tilapäistä suojelua saavista on Ukrainan kansalaisia. Kaakkois-Suomen kunnat ovat ilmoittaneet ELY-keskukselle tarjoavansa resurssien mukaan asunnot kyseisessä kunnassa kotikunnan saaville Ukrainan kansalaisille.

Kaakkois-Suomessa on edelleen kansainvälistä suojelua hakeneiden majoittamiseen tarkoitettuja vastaanottokeskuksia Imatralla, Lappeenrannassa (Joutsenossa), Kotkassa, Haminassa ja Kouvolassa. Enemmistö niissä asuvista on tilapäistä suojelua hakeneita ukrainalaisia. Vaikka kotikunnan tai oleskeluluvan saaneiden kuntiin siirtyminen tapahtuukin useimmiten omatoimisesti, saattaa myös pieni osa heistä tarvita kuntapaikkaa. Lisäksi ELY-keskus voi ohjata kuntaan myös perheenjäsentänsä laskennallista korvausta maksetaan kolmen vuoden ajan.

Kuntakorvaukset

Valtio korvaa pakolaisista aiheutuvia kuluja niille kunnille, joilla on voimassa oleva kotouttamisohjelma ja sopimus ELY-keskuksen kanssa. Korvattavia kustannuksia ovat:

Laskennallinen korvaus

Kotoutumista tukevan toiminnan järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin. Korvausaika määräytyy voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti. Vuoden 2025 alusta lähtien korvausta maksetaan kahden vuoden ajan. Kiintiöpakolaisena Suomeen otetuista henkilöistä ja heidän perheenjäsenistään laskennallista korvausta maksetaan kolmen vuoden ajan.

Korvaus vastaanottoon varautumisesta

Kunnalle voidaan korvata kiintiöpakolaisten vastaanottoon varautumisesta aiheutuneita välttämättömiä kustannuksia enintään neljän kuukauden ajalta ennen henkilön Suomeen tuloa. Perustellusta syystä kustannuksia voidaan korvata enintään kahdeksalta kuukaudelta.

Korvaus tulkitsemisen järjestämisestä

Korvataan osana laskennallista korvausta vuoden 2025 alusta lähtien.

Korvaus erityiskustannuksista ja muista kustannuksista

Korvaus erityiskustannuksista ja muista kustannuksista toteutuu tilanteissa, joissa henkilöä ei voida palauttaa kotimaahansa esimerkiksi terveydellisestä syystä, Suomeen syntyneiden siteiden tai yksilöllisen inhimillisen syyn vuoksi (kotoutumislaki 2§:n 2 ja 3 momentti). Näiden henkilöiden osalta erityiskustannuksina erityisistä syistä muut kunnalle aiheutuneet kustannukset enintään kymmenen vuoden ajalta. Korvaamisen edellytyksenä on lisäksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätös korvausten maksamisesta. Kunnalle voidaan korvata ihmiskaupan uhrille tämän asemasta johtuvien erityistarpeiden vuoksi järjestettävästä toimenpiteestä ja palvelusta, jotka liittyvät henkilön turvallisuuden takaamiseen sekä muuhun uhriasemaan liittyvään erityistarpeeseen.

Lisäksi on mahdollista saada lisäkorvausta vuonna 2025 kuntaan saapuneiden kiireellistä uudelleensijoittamista tarvitsevien kiintiöpakolaisten (nk. hätätapaukset) vastaanotosta, kun henkilöt ovat saapuneet kuntaan. Vuonna 2024 lisätukea voitiin myöntää kunnalle ja hyvinvointialueelle 2 000 euroa jokaisesta kuntaan tai hyvinvointialueeseen kuuluvaan kuntaan vastaanotetusta kiireellistä uudelleensijoitusta tarvitsevasta kiintiöpakolaisesta. Lisäkorvaus maksetaan pakolaisten kuntiin ohjaamisen ja kotoutumisen tuen toimintaohjelmasta. Korvaussummat vuodelle 2025 ovat vielä vahvistamatta.

Pakolaistyön ja kotoutumisen edistämisen kustannukset 2023

(yksilöitävissä olevat kustannukset)

	€		€
Menot	1 774 376	Tulot	959 012
Kotoutumisen tuki ja maahanmuuttoneuvosto	347 697	Korvaukset/valtio;	
Perusopetus; maahanmuuttajaopetus, S2-kieli valmistava opetus	515 994 471 380	Laskennalliset korvaukset	249 860
Iltalukio; maahanmuuttajien perusopetus aikuisten peruskoulutukset	344 785	Eryiskustannusten korvaus	26 700
Kasvun ja oppimisen tuki; valmistava opetus	94 520	Tulkkikulujen korvaus	42 324
		Yhteensä	318 884
		Valtionosuudet ja avustukset; Perusopetuksen valmistava opetus	369 273
		S2 kielen opetus	268 901
		Kansalaisopisto,	
		Kotouttamissuunnitelma	1 954
		Yhteensä	640 128

Strategiapohja

Kouvola - Kaakkois-Suomen keskus - kaupunkistrategia 2023-2032 asemoi Kouvola Kaakkois-Suomen suurimpana kaupunkina sekä logistisesti helposti saavutettavana ja erinomaisten yhteyksien päässä olevana kaupunkina. Strategian kasvukärkinä on lapset ja nuoret sekä yritykset.

Kunnan strategisena tavoitteena on edistää kansainvälistymistä. Kaikkien Kouvola 2023 - 2025, Monikulttuurisuustyön kehittämissuunnitelman tavoitteina ovat monikulttuurisen väestön kotoutumisen edistäminen, monikulttuurisuustyön osaamisen vahvistaminen ja laajentaminen sekä hyvien väestösuhteiden edistäminen. Kaupungissa on laajat verkostot ja maahan muuttaneiden kotoutumista tuetaan sekä kaupungin omana toimintana, hyvinvointialueen kanssa yhteistyössä, oppilaitoksissa sekä kolmannen sektorin kanssa yhteistyötä tehden. Kaupungissa on erinomaista kotoutumisen edistämisen osaamista. Kouvolan kaupunki on saanut myös työ- ja elinkeinoministeriön rahoitusta maahan muuttaneiden neuvonnan ja ohjauksen kehittämiseksi ja vakiinnuttamiseksi sekä ESR+ -hankerahoitusta, jolla kehitetään muun muassa maahan muuttaneiden alkuvaiheen asettautumisen palveluita yhdessä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

Neuvotteluesitys

Edellä esitettyyn tilannekuvaan perustuen Kaakkois-Suomen ELY-keskus esittää, että Kouvolan kaupunki varautuisi kiintiöpakolaisten vastaanottoon myös vuonna 2025 ottamalla vastaan 20 kiintiöpakolaista (sisältäen 5 hätätapausta).

Lopullisesti valtakunnallisesti vastaanotettavien kiintiöpakolaisten toteutuva määrä ja kuntapaikkajako varmistuu vasta siirtojen

toteutuessa vuoden 2025 aikana, ja vastaanotettavien määrä voi jäädä esitettyä pienemmäksi. Mahdollisesti osa siirroista voi toteutua vasta 2026 puolella.

Kaakkois-Suomen ELY-keskus pyytää vastausta tiedusteluun viimeistään 31.10.2024 mennessä. Asiaan on saatu lisäaikaa 13.11. saakka. ELY-keskus on toivonut kaupungilta tietoja mahdollisimman pian.

Hallintosäännön 21.2 § kohta 13 mukaisesti kaupunginhallitus päättää kiintiöpakolaisten vastaanottamisesta.

Liitteenä Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen neuvotteluesitys.

Hyvinvointipäällikkö Sanna-Riitta Junnonen on kokouksessa paikalla asiantuntijana vastaamassa kysymyksiin.

Lisätietoja: hyvinvointipäällikkö Sanna-Riitta Junnonen, puh. 020 615 7429, sanna-riitta.junnonen(at)kouvola.fi

Kaupunginjohtajan ehdotus:

Kaupunginhallitus päättää, että Kouvola myöntää vuonna 2025 kuntapaikan 20 kiintiöpakolaiselle (sisältäen 5 hätätapausta).

Kaupunginhallitus päättää tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta kokouksessa ja se on nähtävillä yleisessä tietoverkossa 29.10.2024 lukien.

Kaupunginhallituksen päätös: